

Dit is niet rechtvaardig

12 rechtszaken die Nederland bezighielden – Aisha Dutrieux

Iedereen heeft een mening over de grote rechtszaken. Aisha Dutrieux werkte zestien jaar in de rechtspraak, waaronder als rechter en raadsheer, en kent zulke zaken van binnenuit. In dit boek bespreekt ze twaalf zaken uit het nieuws vanuit die ervaring: hoe het er in de rechtszaal en de raadkamer aan toegaat, en waarom een uitspraak soms zo anders uitvalt dan het publiek verwacht. Juridische haarkloverij slaat ze over.

Spectrum, oktober 2026, 248 bladzijden, ISBN 978 90 00 40488 9. Elk hoofdstuk staat op zichzelf en is in een uur te lezen.

Hoe te gebruiken

Bij elke zaak staat één vraag. Geen toetsvragen, maar de vragen die lezers elkaar toch al stellen. Voor scholen is er een aparte lesbrief.

Leesclub. Probeer niet alle twaalf zaken in één avond te bespreken. Laat ieder lid vooraf de zaak kiezen die hem of haar het meest dwarszat, en begin daar. De vier vragen aan het eind gaan over het boek als geheel.

Avond in bibliotheek of boekhandel. Het publiek hoeft niets vooraf te lezen. Aisha vertelt over het boek en over haar eigen jaren in de rechtspraak, licht een of twee zaken uit en gaat daarna in gesprek met de zaal. Lezing, interview of een combinatie: in overleg. Signeren na afloop kan.

Gespreksleider of interviewer. De twaalf vragen zijn ook bedoeld als interviewvragen. Kies er drie of vier: een zaak die de zaal zeker kent, een waar de meningen over uiteenlopen, en een waar Aisha zelf iets over kwijt wil; vraag haar dat vooraf. Sluit af met een van de vragen over het hele boek.

Twaalf zaken, twaalf vragen

1. De Mallorca-zaak. Carlo Heuvelman stierf na een nacht uitgaan; de groep die erbij was, zweeg. Hoe doe je recht aan een slachtoffer als niemand wil zeggen wat er is gebeurd?

2. De klimaatzaak Urgenda. Burgers vroegen de rechter om de overheid aan haar eigen beloften te houden, en de rechter deed dat. Mag een rechter de regering vertellen wat ze moet doen? Waar houdt rechtspreken op en begint politiek?

3. Het proces tegen Geert Wilders. Waar ligt de lijn tussen vrijheid van meningsuiting en discriminatie? En wat gebeurt er met het gezag van de rechter als een politicus dat openlijk in twijfel trekt?

4. De stikstofcrisis. De rechter moest hardop vaststellen wat velen al vermoedden: dat het beleid juridisch niet deugde. Krijgt de rechter dan de schuld van iets wat de overheid heeft laten gebeuren?

5. Het MH17-proces. De verdachten verschenen niet, en het conflict woedt nog. Heeft een proces zin als de veroordeelden hun straf waarschijnlijk nooit uitzitten?

6. De zaak-Peter R. de Vries. Een journalist wordt op straat doodgeschoten. Hoe veilig is de rechtsstaat zelf nog? En wat betekent het voor wie durft te getuigen, te verdedigen of te schrijven?

7. De toeslagenaffaire. Niet één, maar alle drie de staatsmachten faalden. Wat verwacht je van een rechter die de wet toepast terwijl de uitkomst onrechtvaardig voelt? Had die rechter anders moeten oordelen, en op grond waarvan?

8. De zaak-Nicky Verstappen. Nabestaanden en rechercheurs die jarenlang niet opgaven, en uiteindelijk een DNA-spoor. Hoeveel gewicht mag zo'n objectieve getuige krijgen als er geen bekentenis is?

9. De zaak-Anne Faber. Het systeem dat ons moet beschermen, faalde. Wie is verantwoordelijk als een tweede kans misgaat: de dader, de instelling, de rechter die de straf ooit oplegde?

10. De tramaanslag in Utrecht. Wanneer is geweld terrorisme, en waarom maakt dat juridisch uit? Maakt het voor jou, als burger, verschil hoe het heet?

11. De Ruinerwold-zaak. Gevangenschap zonder tralies. Mag een rechter een wet toepassen op iets wat de wetgever nooit heeft voorzien, of moet hij dan wachten tot de wet is aangepast?

12. De mondkapjesdeal. Dat iets moreel verwerpelijk voelt, betekent nog niet dat het strafbaar is. Wil je dat de rechter dat verschil bewaakt, ook als de uitkomst je tegenstaat?

Voor het hele boek

1. Bij welke zaak dacht je, vóór het lezen: dit is niet rechtvaardig? En denk je dat na het lezen nog?
2. Waar is de kloof tussen wat het publiek verwacht en wat de wet toelaat het grootst? Ligt dat aan de wet, aan de rechter of aan de verwachting?
3. Rechters leggen hun oordeel zelden uit buiten het vonnis. Zouden ze dat vaker moeten doen, of hoort die afstand bij het vak?
4. Tussen de zaken door vertelt Aisha over haar eigen jaren: de opleiding, de zittingen, het moment dat ze stopte. Wat voegt dat toe aan de zaken? En wat kan een oud-rechter zeggen wat een zittende rechter niet kan?

Over de schrijver

Aisha Dutrieux nam in 2023 ontslag uit de rechtspraak om te gaan schrijven. Ze schrijft romans, kinderboeken en columns voor onder meer de Volkskrant, en geeft schrijfles aan volwassenen en kinderen.

Een lezing of gesprek boek je via De Schrijverscentrale. Meer over Aisha: aishadutrieux.nl.